

Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди

*До 220 - ої річниці з дня заснування
університету*

ВІСНИК
СКОВОРОДИНІВСЬКОЇ АКАДЕМІЇ МОЛОДИХ
УЧЕНИХ

Збірник наукових праць

Харків – 2024

ЗМІСТ

БАШКІР ОЛЬГА

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ
УЧИТЕЛІВ 9

БОЯРСЬКА-ХОМЕНКО АННА

ЦИФРОВІ ЗАСТОСУНКИ В ОРГАНІЗАЦІЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ В
УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ 15

ГУЖВА ЄЛИЗАВЕТА

СТОРИТЕЛЛІНГ ЯК ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ
КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ.....21

ДЕЙНІЧЕНКО ТАМАРА, ПЕТРЕНКО НИКИТА

ДО ПИТАННЯ ГРАФІЧНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
МАТЕМАТИКИ 26

ДЕРКАЧ ДМИТРО

ВИКОРИСТАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ
ЗАКЛАДІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ 32

ЄСІКОВА ІРИНА

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ ІНКЛЮЗИВНОГО ОСВІТНЬОГО
СЕРЕДОВИЩА В ЗЗСО 37

ЖМУРКО ОЛЕКСАНДР

ФОРМУВАННЯ ЕКОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ
БІОЛОГІЇ ЦИФРОВИМИ ЗАСОБАМИ..... 41

ЖУКОВА АННА

ОСОБЛИВОСТІ ПЕДАГОГІЧНОГО І ФІЛОЛОГІЧНОГО НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ ДЛЯ ЗДОБУВАЧІВ ВІЙСЬКОВИХ ЗАКЛАДІВ 46

ІВАНОВА ОЛЕНА, ЛАБУЗ КАТЕРИНА

РОЛЬ АНСАМБЛЕВОГО МУЗИКУВАННЯ У ЗАГАЛЬНОМУ ТА
ПРОФЕСІЙНОМУ РОЗВИТКУ ЮНИХ МУЗИКАНТІВ 51

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/Metod.rekom.dlya.ZZSO.pdf> (дата звернення 19.03.2024 р.)

3. Про освіту: Закон України URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 19.03.2024 р.)

4. Порядок організації інклюзивного навчання у закладах загальної середньої освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 15 вересня 2021 р. № 957. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/957-2021-п#Text> (дата звернення 29.03.2024 р.)

5. Про затвердження Порядку забезпечення допоміжними засобами для навчання осіб з особливими освітніми потребами у закладах освіти: постанова Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2020 р. № 1289. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1289-2020-п#Text> (дата звернення 19.03.2024 р.)

6. Про схвалення Концепції безпеки закладів освіти : постанова КМУ від 07 квітня 2023 р. № 301-р URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-kontseptsii-bezpeky-zakladiv-osvity-i070423-301> (дата звернення 20.03.2024 р.)

ФОРМУВАННЯ ЕКОЕТИЧНОГО СВІТОГЛЯДУ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ БІОЛОГІЇ ЦИФРОВИМИ ЗАСОБАМИ

Олександр ЖМУРКО

здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

Харківський національний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди

У статті розглядаються теоретичні аспекти формування екоетичного світогляду майбутніх учителів біології цифровими засобами навчання в умовах сучасних викликів.

***Ключові слова:** цифрова трансформація, екологія, підготовка вчителя біології, цифрові технології, штучний інтелект*

The article examines the theoretical aspects of the formation of the ecological worldview of future biology teachers using digital means of education in the conditions of modern challenges.

Keywords: *digital transformation, ecology, biology teacher training, digital technologies, piece intelligence.*

Актуальними викликами сьогодення є не тільки глобальні екологічні проблеми, зміна клімату, забруднення водойм, стихійні лиха, виснаження сільськогосподарських угідь, урбанізація і надмірний антропогенний вплив на біосферу. Ще одним викликом для нашої країни є військові дії, які призвели до загибелі громадян, масових руйнувань, знищення природоохоронних територій, що спричинило негативний вплив на життя і здоров'я людей. Водночас гостро постає питання перспектив розвитку освіти, глобальної діджиталізації, стрімко еволюціонують технології дистанційного навчання, вони розширюють можливості засвоєння знань та уявлення про об'єкти і явища, що вивчаються.

На разі актуальності набуває проблема екологізації освітнього процесу, що не одноразово досліджувалася науковцями в галузі педагогіки, філософії, юриспруденції та соціології, що ставили за мету визначити правові засади подальшої екологізації в освітньому процесі та розробити пропозиції для вдосконалення зазначеного процесу. Аналіз психолого-педагогічних джерел засвідчив, що проблема формування екологізації світогляду майбутнього вчителя є дотичною в таких напрямках: методолого-теоретичне обґрунтування екологічної освіти та виховання особистості (О. Захлебний, Г. Пустовіт, С. Совгіра, А. Степанюк, С. Шмалей та інші); формування екологічної культури майбутнього вчителя (Ю. Бойчук, В. Крисаченко, Н. Лисенко, Г. Пономарьова, О. Плахотнік, Г. Тарасенко, Г. Філіпчук та інші) та ціннісного ставлення людини до природи (Т. Баранова, Н. Борисенко, А. Львовчкіна та інші).

Ми в свою чергу хочемо відзначити, що не досить приділена увага тенденції розвитку нових актуальних цифрових методів та форм навчання, які на разі впроваджуються в навчально-виховний процес в умовах дистанційного та змішаного навчання в закладах загальної середньої освіти з можливістю їх подальшої адаптації та модифікації, враховуючі сучасні тренди в освіті з метою формування освітньої траєкторії майбутніх учителів біології.

Таким чином, цифрова трансформація систем освіти є центральною проблемою у найближчі роки, і зусилля у всіх європейських державах спрямовані на її вирішення. Упровадження в навчальний процес нових інформаційних технологій може супроводжуватися позитивним ефектом від використання тільки за умови пріоритету педагогічної ідеї, підкорення техніки педагогіці. Тому використання цифрових засобів враховує такі основні дидактичні принципи та закономірності: можливість отримання знань у дистанційному форматі; науковість і доступність змісту, відповідність навчальній програмі з можливістю реалізації постійної та варіативної пізнавальної інформаційно-операційної складової; принцип наочності в навчанні; наявність інформації, яка стимулює пізнавальний інтерес здобувача освіти; дотримання принципів поетапності формування знань, умінь і навичок майбутніх учителів біології; індивідуалізація навчання, проектування мотиваційних аспектів навчальної діяльності; принцип зв'язку навчання з життям; творчість у викладі та поясненні наукової інформації, виявленні когнітивних протиріч, взаємозв'язків між досліджуваними явищами та процесами; упровадження систематичного, педагогічно обґрунтованого зворотного зв'язку, який надає додаткову інформацію для оновлення знань, вивчення шляхів і методів вирішення проблем і викликів або вирішення конфліктів; мобільність та оперативність у використанні інформації без порушення дидактичної закономірності засвоєння змісту дисципліни; здійснення систематичних і педагогічно виправданих зворотних зв'язків, які забезпечують одержання додаткової інформації для поповнення знань, пошуку шляхів, способів розв'язування проблем, завдань чи усунення протиріч; мобільність і оперативність користування інформацією без порушення дидактичних закономірностей засвоєння змісту фахових дисциплін. Зазначимо, що в умовах цифрової трансформації освітнього процесу необхідно підвищувати рівень технічної безпеки та технічної компетентності, інформаційної грамотності, критичного мислення, цифрової компетентності учасників освітнього процесу як зазначається у наказі Міністерства освіти і науки України

від 10.12.2021р. № 1340 «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності» [2, с. 1].

Дотичними до цифровізації освітнього процесу є технології використання доповненої реальності, віртуальної реальності, змішаної реальності, хмарних технологій, мобільних та інтернет-технологій, дистанційної освіти, масові відкриті онлайн-курси, віртуальні бібліотеки [3, с. 333]. Проблему діджиталізації у сфері екології та природоохоронної діяльності, досліджено такими зарубіжними авторами, як О. Тоффлер, Д. Белл (Daniel Bell), М. Маклюен (Herbert Marshall McLuhan). За останні десятиліття науковцями було досліджено вплив дистанційних технологій навчання на індивідуальний розвиток особистості та забезпечення якості навчання. Реалізація основних завдань екологічної освіти та виховання на основі впровадження інформаційних технологій, відкриває широкі можливості щодо вдосконалення ефективності процесу цифровізації та екологізації.

Використання цифрових технологій є актуальним з огляду на сучасні виклики. Значну увагу слід приділити етикету цифрового спілкування, створення цифрового контенту, сумісну співпрацю, навчання та самонавчання в освітніх середовищах. Використання сучасних цифрових платформ надає широкий спектр можливостей і інструментів для створення індивідуальних проєктів, серед яких найбільш популярними є Coursera, Prometheus, edX, MIT OpenCourseWare, FutureLearn, Udacity, UoPeople, OpenLearn, EdEra-Osvitoria: ВІО. Примітно, що вітчизняні стартап-компанії здійснюють масштабну діяльність щодо інтеграції цифрових технологій на основі штучного інтелекту, проводяться екологічні дослідження. На разі, використовуючи штучний інтелект, є можливим відсканувати всі види рослин, тварин і грибів в Україні та отримати повну систематичну характеристику досліджуваних об'єктів (мобільний додаток Malva). Широкого розповсюдження отримали екологічні додатки Worldometers; Your plan, Your planet; GP Calculator; Ecomapa; goRecycle [1].

Отже, з одного боку, впровадження інноваційних технологій вимагає змін у методах викладання та навчання, а з другого боку – розширює можливості освітнього процесу, що відповідає новітнім потребам і враховує індивідуальні здібності здобувачів освіти. Варто зазначити, що сучасна екологічна освіта зазнає глибоких змін із подальшою інтеграцією нових інформаційно комунікативних технологій в академічну діяльність і активно шукає ефективні компромісні моделі для реалізації і подальшого вдосконалення форм і методів навчального процесу, сприяє формуванню екологічно компетентного вчителя біології.

Список використаних джерел

1. Горобей М. С. Актуальні питання впровадження сучасних діджитал-інструментів у реалізації екологічної освіти та природоохоронної діяльності в Україні та країнах ЄС. *Заступник головного редактора*. 2021. С. 15.

2. Наказ МОН України «Про затвердження Типової програми підвищення кваліфікації педагогічних працівників з розвитку цифрової компетентності». 2021. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-tipovoyi-programi-pidvishennya-kvalifikaciyi-pedagogichnih-pracivnikiv-z-rozvitku-cifrovoyi-kompetentnosti>

3. Семеніхіна О.В., Юрченко А.О., Сбруєва А. А. та ін. Відкриті цифрові освітні ресурси в галузі ІТ: Кількісний аналіз. *Інформаційні технології і засоби навчання*. 2020. Том 75. №1. С. 331-348.